

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 2

Gemeente Den Haag, 21 juni 2023

Locatie:

Spui 70, kamer C01.09

Aanwezig:

Karen van Vliet

Plv. voorzitter

Joris Molenaar

Lid

Frederik Pöll

Lid

Secretaris:

Kirsten van der Plas

INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Copernicuslaan 176

Wcie 20230621/202318133

Bouwen: het veranderen van de woning Copernicuslaan 176 door het vergroten van de bestaande dakopbouw

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota .

De commissie stemt in met de hoofdopzet van de voorgestelde uitbreiding van de kapverdieping, zij kan echter niet instemmen met de architectonische uitwerking.

Kenmerkend voor het onderhavige bouwblok en het naastgelegen bouwblok op de hoek van de Copernicuslaan en Valkenboskade is het karakteristieke samenhangende kappenlandschap. Aan de tuinzijde wordt de kap gevolgd door een afgedekt plat dak, incidenteel zijn hier binnen de bestaande gevelwand al dakuitbouwen gerealiseerd. De onderhavige uitbouw is niet zichtbaar vanuit de straat en zorgt gezien zijn teruggelegen positie niet voor een onwenselijke impact op het binnenterrein. Ook de samenhang van het bestaande kappenlandschap wordt niet aangetast. Voor een weloverwogen beoordeling mist de commissie echter de specificatie van de kleuren en de kleurcodes. Zij onderschrijft het hergebruik van de bestaande kozijnen en panelen, alle materialen dienen echter van een kleurbenaming en kleurcode te worden voorzien, onder andere de kozijnen, hekwerk het stucwerk en de gevelpanelen.

2 Elviraland 13 en 23

Wcie 20230621/202317052

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woningen Elviraland 13 en 23 door het maken van een dakopbouw.

Dit plan is, in overleg met de projectinspecteur, aangehouden.

3 Harstenhoekplein in9A

Wcie 20230621/202226409

Bouwen: het renoveren van de kantoor- en techniekruimten van de tramremise Harstenhoekplein 9A, het gedeeltelijk vernieuwen van de tramstallingsruimte, het plaatsen van een reclame-uiting, erfafscheidingen, fietsenstalling en rookruimte en het gedeeltelijk verbouwen van de woning Harstenhoekweg 54 en het vergroten van het bestaande onderstation.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie beoordeelt de voorgestelde wijzigingen aan de tramremise in hoofdopzet als voorstelbaar. Er is een goede relatie met het naastgelegen Skotel blok. De voorgestelde opzet is logisch en functioneel. Zij heeft waardering voor de reconstructie van de remisegevel (straatgevel Harstenhoekweg). Op onderdelen van de terreininrichting en wijzigingen aan verschillende gebouwdelen, kan de commissie echter nog niet instemmen met het ontwerp.

Gevels:

De commissie beoordeelt de voorgestelde donkergrijze overheaddeuren in de voorgevel als te contrastrijk in relatie tot de witte kozijnen. Het grijs in combinatie met de equitone beplating vormt een te groot contrast en levert een somber beeld op. De commissie kan instemmen met de reconstructie van de remisegevel aan de straatzijde, zij pleit echter voor de toepassing van transparant glas in plaats van ondoorzichtige glasplanken in de nieuwe geveldelen. Het onderbreken van de plint en de aanrijbeveiliging behoeven nog aandacht.

Bijgebouwen:

De informatie over de kozijnvervanging is te summier, zowel in de overzichtstekeningen als in de detaillering. De vervanging van de kozijnen van hout naar aluminium is voorstelbaar in de utilitaire delen van de remise. De commissie vraagt om de indeling van het oorspronkelijke raam toe te passen met bij oorspronkelijke schuiframen een verspringing van de glaslijn ter plaatse van de wisseldorpel. Ook voor het woonhuis pleit de commissie voor een schuifraam-profilering maar wel in een houtdetaillering gezien de nog oorspronkelijke staat van de vensters. Voor een weloverwogen beoordeling van de kleuren vraagt de commissie om meer informatie over het oorspronkelijke kleurenpalet. Zij beoordeelt de voorgestelde Reynaers-profilering als passend voor de utilitaire delen, maar twijfelt aan de witte kleurstelling. Zij vraagt om de oorspronkelijke kleurstelling te onderzoeken en de keuze te onderbouwen.

De commissie kan niet instemmen met het doortrekken van de vluchttrap tot het dak. De bestaande trap is al een storend element dat tegen de straatgevel geplaatst is, en het verlengen ervan in combinatie met de toevoeging van een hekwerk dat boven het dak uitsteekt, verergert de bestaande onwenselijke situatie.

De commissie onderschrijft de plaatsing van zonnepanelen op de platte daken, zij pleit voor het vergroenen van de platte daken daar waar mogelijk.

Details:

De commissie vraagt om de bestaande architectuur leesbaar te houden door een consequente en historisch passende detaillering met een zinken kraal.

De nieuwe gebouwtoevoegingen mogen meer eigentijds, bijvoorbeeld met een gecoate aluminium daktrim, worden beëindigd. De detaillering roept op een aantal punten nog vragen op, onder andere detail 7, 25 en 27 vragen nadere aandacht. De buitenzonwering is in vormgeving te grof en onvoldoende zorgvuldig gerelateerd aan de bestaande architectuur en dient beter geïntegreerd te worden, in het bijzonder gaat dit ter plaatste van de getoogde vensters mis. Bemonstering van de belangrijkste toe te passen materialen en kleuren is wenselijk.

Terreininrichting:

De commissie heeft waardering voor de aandacht die aan de terreininrichting is besteed maar ziet meer kansen voor vergroening. Zij onderschrijft de reconstructie van de gemetselde penanten bij de hoofdentree. Ook de kokoswal met begroeiing is voorstelbaar. De commissie vraagt nog aandacht voor het voorterrein daar waar een spoor verdwijnt. Er ligt een kans om deze plek verblijfskwaliteit te geven door middel van een zorgvuldige inrichting en vergroening. Daarbij pleit de commissie voor behoud van de spoorrails als onderdeel van de inrichting. Met de oude tramrails als restant is de positie van de loods begrijpelijker/beter afleesbaar.

De commissie constateert dat de remise vanaf de Harstenhoekweg goed zichtbaar is vanuit het straatbeeld. De inritsituatie en speedgate bij de dienstwoning staat te ver af van de in deze straat kenmerkende woonsfeer. De commissie vraagt om deze woonsfeer in de vorm van een voortuin met tuinhek voor de dienstwoning door te trekken tot aan de trafo, de voorgestelde speedgate levert niet het gewenste vriendelijk en gehechte beeld op richting de stad.

Reclame:

De reclame-uiting in de vorm van het logo van de HTM is zorgvuldig in positie, maatvoering, materiaal en kleurstelling.

4 Hazelaarstraat 58

Wcie 20230621/202317034

Bouwen: het vergroten van de woning Hazelaarstraat 58 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Als eerste dakopbouw op dit architectonische ensemble is het voorliggende plan leidend voor toekomstige dakopbouwen op het blok. Het ontwerp dient generiek genoeg te zijn om makkelijk te kunnen worden herhaald op de buurpanden. Dit plan voldeed eerder niet aan een aantal criteria voor een generieke dakopbouw. Hoewel in het voorliggende aangepaste ontwerp stappen zijn gezet kan de commissie er nog niet mee instemmen.

De commissie stemt in met de hoofdopzet van de dakopbouw. De setback is aanzienlijk teruggebracht en de voorgestelde terrassen aan de voor- en achterzijde zijn voorstelbaar.

De uitvoering van de gevels in metselwerk (gezaagde steen) levert de gewenste hechting met de bestaande onderliggende architectuur op. De gevelcompositie in de voor- en achtergevel is zorgvuldig uitgelijnd en meer gerelateerd aan de onderliggende bestaande gevels.

Op detailniveau kan de commissie niet instemmen met het ontwerp. De volgende zaken vragen nadere aandacht:

- De kleur- en materiaalstaat dient aangevuld te worden met specificaties en kleurcodes;
- De maatvoering van de bestaande dakrand ontbreekt en dient te worden aangevuld;
- Het metselwerk wordt de hoek omgezet. Dit dient ook te worden gemaatvoerd;
- Het verticaal metselwerk in de achtergevel is niet gedetailleerd en om die reden niet beoordeeld;
- De bestaande gevel is niet kloppend getekend. De rijkdom aan ornamentiek en detail die het bestaande pand kent mist;
- De commissie vraagt om het hekwerk aan de voorzijde in een donkere in plaats van de nu voorgestelde witte kleurstelling uit te voeren zodat deze meer wegvalt.

5 Hengelolaan 403

Wcie 20230621/202215163

Bouwen (beginselaanvraag): het veranderen van de woningen Hengelolaan 403 tot en met 409 door het toevoegen van een extra bouwlaag ten behoeve van 9 appartementen, het vergroten van de 1e verdieping en het bestaande trappenhuis, het aanbouwen van een vluchttrappenhuis en 14 bergingen op de begane grond aan de achtergevel en het aanleggen van 8 parkeerplaatsen op eigen terrein.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie heeft eerder een extra bouwlaag voorstelbaar geacht, het bezwaar tegen de uitbreiding op de begane grond aan de achterzijde, de positie van de vluchttrap en de inrichting van de toegang naar het parkeerterrein en naar de entree was echter niet of onvoldoende opgepakt.

In het voorliggende aangepaste ontwerp zijn stappen in de goede richting gezet. De uitbreiding van de begane grond aan de achterzijde (bergingen) is komen te vervallen. Het is onduidelijk waar de bergingen nu komen. De groenstrook, langs het pad tussen de Hengelolaan en de Zweelostraat, die essentieel is voor de landschappelijke setting, blijft behouden. De commissie onderschrijft het behoud van de bestaande luifel die het hoge en het lage blok verbindt. De luchtige spiltrap aan de achterzijde is nu binnen de zone van de galerij opgenomen en losgemaakt van de hoek. De pui-indeling op de tweede verdieping is gelijk aan de bestaande pui-indeling op de eerste verdieping, dit levert de gewenste hechting op. In de zijgevel is nu sprake van raamopeningen op de verdiepingen in lijn met de dubbele deur op de begane grond.

De commissie kan echter niet instemmen met het entreegebied van de woningen. De blinde gevels aan de stoep met een 'tuindeur' en met postbussen als representatieve entree is onvoldoende herkenbaar als zodanig en onvoldoende uitnodigend. De commissie vraagt om de entree als een entree te ontwerpen.

Ten aanzien van de detaillering vraagt de commissie om detail 9 hetzelfde overstek te geven als detail 8 en een materialisering gelijkend op de betonband bij detail 8. Het bouwblok dient met een bij deze architectuur passende dakrand en bijbehorende kleurstelling beëindigd te worden, door bijvoorbeeld de betonband te herhalen. Een zorgvuldige afstemming van het nieuwe kleurenpalet op het bestaande palet is belangrijk voor een zorgvuldige hechting. Ventilatie-roosters dienen verholten te worden opgelost en niet in het zicht te zijn. De commissie beoordeelt het toepassen van het voorgestelde plaatmateriaal als te laagwaardig en vraagt om een kwalitatief hoogwaardiger alternatief. Dit geldt voor de banden, dakrand en paneelvullingen in de gevel.

6 Kerklaan 34

Wcie 20230621/202315630

Bouwen: het vergroten van de woning Kerklaan 34 door het maken van een dakopbouw.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota .

Eerder achtte de commissie een opbouw op deze woning denkbaar en onderschreef zij de hoofdvorm, zij stemde echter niet in met de architectonische uitwerking. De commissie stemt in met het voorliggende aangepaste ontwerp.

Voor een zorgvuldige aansluiting van de verschillende dakopbouwen op dit bouwblok is in het (mogelijke) toekomstbeeld geen zijschild maar een rechte gevel toegepast ter hoogte van Ooststraat nr. 93. Het recht beëindigen van deze architectonische eenheid levert in de toekomst een zorgvuldige aansluiting op. De nieuwe positionering van de dakkapellen binnen het dakvlak beoordeelt de commissie als zorgvuldig.

Ten aanzien van de detaillering hebben de dakkapellen nu voldoende negge/reliëf en de loggia is zorgvuldig beëindigd met een chaperonpan. De commissie pleit voor het in donkergroen uitvoeren van de pui ter plaatse van de loggia in plaats van de nu voorgestelde witte kleurstelling zodat deze meer wegvalt. De kleur- en materiaalstaat is aangevuld met specificaties, het kleurenpalet is zorgvuldig in relatie tot de bestaande gevelwand. Aangezien er geen ventilatievoorzieningen getekend zijn gaat de commissie ervanuit dat er natuurlijke ventilatie zonder gevelroosters wordt toegepast.

7 Laan van Meerdervoort 336 2

Wcie 20230621/202316486

Bouwen/Cultuurhistorie: het vergroten van de woning Laan van Meerdervoort 336 2 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de gebiedsaanduiding 'Overige zone – Gemeentelijk beschermd stadsgezicht'.

Eerder kon de commissie zich een dakopbouw op dit pand voorstellen maar stemde zij niet in met de gekozen hoofdvorm en architectonische uitwerking.

De commissie was lovend over de historische studie van het pand als inspiratie om tot een nieuw ontwerp voor het geheel te komen. Het uitgangspunt vormt daarbij de asymmetrische situatie uit 1927 en de relatie van het pand met de naastgelegen panden aan de rechterzijde. De commissie vroeg vanuit de historische studie het voorstel meer te relateren aan het bestaande onderliggende pand.

In aansluiting op het daklandschap binnen dit gemeentelijk beschermd stadsgezicht is nu een schilddak voorgesteld en de topgevel is nader uitgewerkt. De commissie onderschrijft de keuze voor een schilddak maar vraagt om in plaats van de nu voorgestelde epdm dakbedekking natuurleien, zink of pannen toe te passen voor de dakvlakken. Het voorgestelde materiaal is te laagwaardig in relatie tot de bestaande architectuur en context. De commissie stemt niet in met de uitwerking van de topgevel. De vensters boven en onder de topgevel versmelten te veel met elkaar; visueel lijkt het een groot raam te betreffen. Het iets verhogen van het metselwerkaccent zou dit op kunnen lossen. De doorgetrokken gevel dient te worden bekleed met een keramisch materiaal. Afgestemd op de oorspronkelijke bakstenen van de metselwerk gevel, namelijk wat betreft de kleur en het formaat, het type en de kleur van de voeg, en het metselverband. Hoewel de commissie de integratie van duurzame elementen toejuicht kan zij niet instemmen met de wijze waarop de nestkasten zijn ingezet binnen het gevelontwerp. De commissie beoordeelt het materiaal vezelcementplaat als te laagwaardig en de boxen concurreren te veel met de topgevel.

De commissie vraagt om de dakramen in de kleur van het schild te detailleren zodat zij zoveel mogelijk wegvallen. Het ventilatierooster in de gevel (detail 8) beoordeelt de commissie als een verstoring binnen het gevelontwerp, het rooster dient anders opgelost te worden. De commissie beoordeelt het boeideel aan de straatkant als te hoog. Zij onderschrijft de toepassing van openslaande deuren in de achtergevel maar beoordeelt het gevelontwerp nog altijd als te onevenwichtig. Het laten vervallen van de linker pui en het centreren van de openslaande deuren binnen de gevel levert mogelijk een meer evenwichtig gevelbeeld op. Ten aanzien van de kozijndetailering vraagt de commissie om meer reliëf/negge. Opgemerkt wordt dat de specificering met kleurcodes bij de toe te passen kleuren en volledige maatvoering op de details ontbreekt, gevraagd wordt dit aan te vullen.

8 Mesdagstraat 15

Wcie 20230621/202317411

Bouwen/Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van de woning Mesdagstraat 15 door het maken van een dakopbouw met dakterras en een constructieve doorbraak op de begane grond.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning voorstellen maar zij stemt niet in met de gekozen hoofdopzet en architectonische uitwerking.

Het onderhavige pand maakt onderdeel uit van een hoogwaardig en relatief gaaf tweelingpand uit de jaren '20. De bestaande gevelcompositie is evenwichtig en is zorgvuldig beëindigd. Een nieuwe toevoeging is denkbaar mits deze niet concurreert met en geen afbreuk doet aan de bestaande hoogwaardige architectuur in dit rijksbeschermd stadsgezicht. Doormetselen in de bestaande gevelwand is in dit geval niet de passende oplossing, een generiek ontworpen opbouw in setback is dat wel. Een eigentijdse invulling is voorstelbaar mits er op onderdelen gerelateerd wordt aan de bestaande hoogwaardige gevelwand. In het onderhavige ontwerp zingt de opbouw zich te veel los van de context, zowel in vormgeving als in materialen en kleuren. Hechting met de onderliggende tweelingpanden en een zorgvuldige aansluiting op de belendingen is essentieel. Een hoogwaardig materiaal- en kleurenpalet is daarbij onontbeerlijk. Voor een weloverwogen beoordeling krijgt de commissie graag een toekomstbeeld voorgelegd waarbij de opbouw ook op het tweelingpand is toegepast en de belendingen met reeds gerealiseerde dakopbouwen en rechts kappen binnen de straatwand zijn getekend.

Aangezien de typologie van de dakopbouw wijzigt laat de commissie de beoordeling van de detaillering nu buiten beschouwing.

9 Monstersestraat 162

Wcie 20230621/202313432

Bouwen: het vergroten van het pand Monstersestraat 162 door het maken van een dakopbouw.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok voorstellen maar kon zij niet instemmen met het voorgestelde ontwerp.

In deze straat is, in het bijzonder vanuit de hoek Monstersestraat/'s- Gravezandelaan bezien, de bestaande dakrand een belangrijke drager van de stedenbouwkundige schaal. In het voorliggende aangepaste ontwerp blijft de bestaande dakrand behouden in zowel de voor- zij- als achtergevels. Hierboven is in een lijn met de bestaande gevels doorgemetseld. Dit levert de gewenste zorgvuldige hechting met het blok op de hoek Monstersestraat/'s- Gravezandelaan op. De achtergevel in rood/bruin metselwerk hecht zich zorgvuldig aan de bestaande architectuur en context. De dakrand van de opbouw is afmetingen en vormgeving ondergeschikt vormgegeven aan de bestaande dakrand. De detaillering is voldoende verfijnt.

10 Monstersestraat 170

Wcie 20230621/202313431

Bouwen: het vergroten van het pand Monstersestraat 170 door het maken van een dakopbouw.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok voorstellen maar kon zij niet instemmen met het voorgestelde ontwerp.

In deze straat is, in het bijzonder vanuit de hoek Monstersestraat/'s- Gravezandelaan bezien, de bestaande dakrand een belangrijke drager van de stedenbouwkundige schaal. In het voorliggende aangepaste ontwerp blijft de bestaande dakrand behouden in zowel de voor- zij- en achtergevels. Hierboven is in een lijn met de bestaande gevels doorgemetseld. Dit levert de gewenste zorgvuldige hechting met het blok op de hoek Monstersestraat/'s- Gravezandelaan op. De achtergevel in rood/bruin metselwerk hecht zich zorgvuldig aan de bestaande architectuur en context. Het mogelijke toekomstbeeld van de achtergevel toont aan dat de open-dichtverhouding van de achtergevel in voldoende mate is gerelateerd aan de bestaande onderliggende gevelwand. De dakrand van de opbouw is in afmetingen en vormgeving ondergeschikt vormgegeven aan de bestaande dakrand. De detaillering is voldoende verfijnt.

11 Tesselseplein ongenummerd tegenover nummer 45

Wcie 20230621/202117510

Bouwen: het legaliseren van een bloemenkiosk Tesselseplein ongenummerd tegenover nummer 45.

Dit plan is, in overleg met de projectinspecteur, van deze agenda gehaald.

12 Weteringkade 107-111 en Spaarnedwardsstraat 1

Wcie 20230621/202310796

Bouwen (beginselaanvraag): het veranderen van de woningen Weteringkade 107-111 en Spaarnedwardsstraat 1 tot begeleid wonen met 24-uur zorg en het maken van een dakopbouw en een aanbouw.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Hoewel de commissie zich een dakopbouw op dit bouwblok voor kan stellen en de keuze voor een schild onderschrijft kan zij niet instemmen met het ontwerp.

Het initiatief stelt een toevoeging van een bouwlaag voor. Het bestaande pand is samengesteld uit een pand uit 1916 en een hoekpand uit 1928, beide drielaags met een plat dak.

Hoewel een schildtypologie gelijk aan het buurpand, Weteringkade 103, voorstelbaar is beoordeelt de commissie het ontwerp als te veel ontworpen vanuit de gedachte dat het een pand betreft. Dat het oorspronkelijk twee panden betrof is nog afleesbaar in onder andere de gevelindelingen en beëindiging van het blok. Ook in de toevoeging dient dit afleesbaar te blijven. De opbouw oogt te fors en onvoldoende ondergeschikt aan de onderliggende bestaande gevel. Met bescheiden middelen kan in de dakopbouw subtiel tot uitdrukking komen dat het oorspronkelijk twee panden betreft. In het bijzonder in de noord-west gevel nieuw is afleesbaar dat het schild te fors is in relatie tot de bestaande gevel. De Franse balkons beoordeelt de commissie hier als ongelukkig. De commissie vraagt om, in plaats van het voorgestelde dakraam op de hoek, een andere oplossing te bedenken. Op deze hoek is het dakraam een anticlimax daar waar je een gebaar verwacht. Ten aanzien van de kozijnwijzigingen is een kunststof profiel zonder roedeverdeling voorstelbaar. De commissie pleit voor een profilering die verwijst naar de oorspronkelijke schuiframen met wisseldorpel met een verspringing van de glaslijn ter plaatse van de wisseldorpel. De commissie constateert dat de bouwkundige tekeningen en impressies niet consistent zijn en onvoldoende met elkaar overeenkomen.

Een aanbouw in de achtergevel is in beginsel voorstelbaar. In vormgeving, detaillering en kleurstelling wijkt de aanbouw echter te veel af van de bestaande architectuur. Hierdoor onttrekt de aanbouw zich van het bouwvolume, en is het onvoldoende onderdeel van het geheel. In vormgeving, detail en materiaal zingt het zich nu los van zijn context. Een aanbouw in de vorm van een meer transparante, serreachtige typologie is voorstelbaar in deze context.

13 Zeeweg 11

Wcie 20230621/202318182

Bouwen: het veranderen van de woning Zeeweg 11 door het maken van constructieve doorbraken en het maken van een dakopbouw met dakterras.

Dit plan is van deze agenda gehaald.

Karen van Vliet

Plv. voorzitter Welstands- en Monumentencommissie